

„Příležitost překročit svou hranici...“

Květa Sgallová

Ve vzpomínkách Červenkových žáků, spolupracovníků a přátel se právem vždy zdůrazňuje Mirkova pracovitost a nasazení, se kterým přistupoval k pedagogické práci a překládání stejně tak, jako k řešení problémů literární teorie, literární historie a textologie. Myslím, že k těmto chválám je však třeba přidat ještě ocenění Mirka jako osobnosti vynikající ve schopnosti budovat a udržovat pro rozmanité úkoly odborné týmy. Uměl totiž přesvědčivě oslovit a tak pro určitý úkol získat vhodné spolupracovníky, na úkolu s nimi soustavně pracovat a vzniklý kolektiv dále formovat svými podněty, vlastní prací a pílí. Pomáhala mu v tom jeho otevřenost a přirozená družnost. Tato schopnost a zároveň vnitřní potřeba týmové spolupráce se projevilily jak při pedagogické práci na katedře české literatury FF UK, při vědecké činnosti v akademickém ústavu a při vydávání České knihovny, tak v období normalizace v bytových seminářích takzvaného sklerokruhu a při založení a fungování večerní univerzity bohemistiky. Uplatnila se samozřejmě také výrazně ve versologii, a to i v mezinárodním měřítku.

Když se v polovině 20. století objevily pokusy o uplatnění matematických metod ve společenských vědách, bylo zřejmé, že to je problém, kterému se nevyhne ani literární věda. Bylo také přirozené, že vhodným polem pro uplatňování nových metod a využívání nové techniky se stala nauka o verši, která ostatně měla u nás svou tradici. Šťastnou shodou náhod a vlastně hlavně díky několika významným osobnostem (Roman Jakobson, Kiril Taranovski, Renata Mayenowa) se začalo (zejména na V. mezinárodním sjezdu slavistů v Sofii r. 1963) uvažovat o výzkumu slovanské srovnávací metriky, středem pozornosti měl být vztah mezi básnickým rytmem a jazykovým systémem v různých slovanských jazycích. Pár let ovšem trvalo, než se vytyčily první konkrétní úkoly a způsob jejich řešení; to byla práce především pro polské kolegy a Mirka, kterému jsem mohla předávat své zkušenosti s využíváním nové techniky. Začátkem sedmdesátých let se mohla práce rozvíjet naplno. Přirozeným centrem tohoto výzkumu se stal Instytut Badań Literackich PAN ve Varšavě a Červenka spolu s Lucyllou Pszczołowskou byli ostatními účastníky považováni za vedoucí osobnosti celého projektu.

Mírek byl na tuto práci dobře připraven. Už od r. 1965 vytvářel v Ústavu pro českou literaturu AV ČR tým, který začal připravovat rozsáhlý materiál pro řešení a objašňování otázek vztahu verše a jazyka, přičemž vynutil na tehdejších antistruktura-

listickém vedení Ústavu souhlas a finanční zabezpečení celého projektu. Přišla ovšem normalizace a Mirek byl vyhnán z vědecké a odborné činnosti, ale práci na slovanské srovnávací metrice se věnoval s velkým nasazením i nadále. Pracovalo se po večerech, o víkendech a dovolených a díky slušnému vedení v Pragoprojektu se mohl bez problémů účastnit malých skoro každoročních konferencí ve Varšavě. (Podobně jsem na tom byla i já, když jsem byla zaměstnaná v knihovně VŠCHT.) Nikdo si asi dneska neumí představit, co pro člověka zbaveného milované vědecké práce znamenalo stát se na těchto konferencích zase na pár dnů vědcem a moci diskutovat s kolegy o problémech společné práce, načíst v knihovně mnohé knihy a časopisy, které v Praze nebyly dostupné, ale ve Varšavě ano, a některé si dokonce koupit a dovézt domů. Ale to nebylo všechno. Vždycky se ve Varšavě našlo zajímavé divadelní představení, výstava nebo film, které bylo možno navštívit. A z našich kolegů, přesněji řečeno kolegyň, se stali blízcí přátelé, se kterými bylo možno diskutovat nejen o odborných otázkách, ale i o kultuře a politice, a s nimiž jsme prožívali tíživé i radostné doby. Na Mirkovi bylo vidět, jak ve Varšavě vždycky ožil, cítil se totiž dobře v partě lidí, kteří dělali smysluplnou práci, vzájemně se respektovali a měli se rádi. Při tom načerpal podněty k další činnosti a také sílu k tomu, co sám nazval „etika polní práce badatelské, která zůstává věčná a nic si nedělá z namáhání“.¹ Možná tedy i sílu „překročit svou hranici“;² jak stojí v jeho *Záznamníku*.

Výsledek práce našeho mezinárodního kolektivu, který se scházel až do začátku nového tisíciletí, je uložen v devíti svazcích edice *Słowiańska metryka porównawcza*, jež přinášely nejen zajímavý a rozsáhlý materiál, ale také nové přístupy v řešení problémů, a doufám, že obsahují i podněty pro další rozvoj versologie.

1 Červenka, Miroslav: *Kapitoly o českém verši*, eds. Květa Sgallová a Jiří Holý. Praha, Karolinum 2006, s. 9.

2 Červenka, Miroslav: *Záznamník*, ed. Jana Uhdeová. Atlantis, Brno 2008, s. 167.